

گام نخست فرهنگ‌سازی برای مصرف بهینه، گفت‌وگوی صادقانه با مردم است

سعید تولکی، معاون وزیر نفت و مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران شامگاه پنج‌شنبه ۱۷ آبان‌ماه با حضور در برنامه زنده تلویزیونی «صف اول» به پرسش‌های اساسی پیرامون وضعیت فعلی و چشم‌انداز صنعت گاز کشور در دولت چهاردهم پاسخ داد.

ه گزارش روابط عمومی شرکت ملی گاز ایران، معاون وزیر نفت در این گفت‌وگو پیرامون وضعیت میزان تولید و مصرف گاز در کشور، راهبردهای در نظر گرفته شده برای مقابله با ناترازی، ذخیره سازی گاز، دیپلماسی انرژی، نقش اسناد بالادستی در بهینه سازی مصرف، موضوع مشوق ها و تعرفه های مصرف گاز در بخش خانگی، تجاری و فرهنگ سازی برای مصرف بهینه پرداخت.

با هم این گفت‌وگوی جالب و خواندنی را پی می‌گیریم؛

*****

آقای دکتر تولکی، همان طور که در کلیپ ها هم اشاره شد، ما دارنده دومین ذخایر بزرگ گازی و سومین تولیدکننده گاز طبیعی دنیا هستیم و بالتبع، در اقصی نقاط کشور عزیزمان، این گازرسانی صورت گرفته و مردم از آن بهره مند شده اند. برای ورود به بحث، در ابتدا می‌خواهم از شما خواهش کنم که درخصوص میزان تولید و مصرف برای ما صحبت بفرمایید.

عرض سلام و ادب و احترام دارم خدمت شما و همه بینندگان عزیز و عرض تبریک به مناسبت میلاد با سعادت حضرت زینب کبری (س) و عرض تبریک به پرستاران حوزه سلامت. جا دارد که همین جا از پرستارهای حوزه صنعت هم یاد کنیم؛ چون همان طور که پرستاران حوزه سلامت به فکر پایداری و سلامت مردم هستند، همکاران بنده در صنعت و در شرکت ملی گاز ایران نیز به عنوان پرستاران صنعت در اقصی نقاط کشور زحمت می‌کشند. بالغ بر ۸۰ هزار نفر از همکاران بنده، این انرژی پاک و بسیار قابل استفاده را برای مردم به ارمغان آورده و آماده خدمت رسانی هستند.

همان طور که اشاره فرمودید، کشور عزیز ما ایران، به عنوان دومین دارنده مخازن گاز شناخته می‌شود. ولی نه گاز طبیعی (این گاز عمدتاً به گاز غنی معروف است)، چون بالغ بر ۷۴ درصد گازی که ما در مخازن داریم، عمدتاً با توجه به اتفاق خوبی که در ۲۰ سال گذشته در منطقه پارس جنوبی افتاده، اثربخش ترین میزان گازی است که در مخازن وجود دارد. این میزان گاز که الان در شبکه وجود دارد و امروز نزدیک به ۸۰۰ میلیون مترمکعب است، تقریباً تمامی آن، توسط بخش داخلی مصرف و یک مقدار حداقلی با توجه به قراردادهای بلند مدتی که منعقد شده، صادر می‌شود. نکته ای که می‌خواستم عرض کنم این است که شرکت ملی گاز ایران، بعد از این که گاز خام یا اصطلاحاً گاز Reach (غنی) را از دوستان ما در شرکت ملی نفت یا در بالادست تحویل می‌گیرد، در داخل پالایشگاه های گازی آن را فرآوری کرده که این عملیات در اصطلاح، شیرین کردن یا نم زدایی نامیده شده و یک عملیات بسیار پیچیده است. پس از آن، این گاز تحویل شبکه انتقال گاز کشور می‌شود.

همان طور که در گزارش شما هم اشاره شده بود، بالغ بر ۴۰ هزار کیلومتر خط لوله فشار قوی فقط در شبکه انتقال گاز و بیش از ۹۰ ایستگاه تقویت فشار گاز و بالغ بر ۳۴۰ توربو کمپرسور در اقصی نقاط کشور در این فرآیند دخیل هستند و بعضاً این تأسیسات در جاهایی که شاید بعضی از شنوندگان یا بینندگان اصلاً اسم آن منطقه را هم نشنیده باشند، انجام می‌شود! سپس این گاز تحویل شبکه توزیع کشور می‌شود. شبکه توزیع کشور یکی از قدرتمندترین، قوی ترین و شاید گسترده ترین شبکه هاست. به چه علت؟ چون ما میزان گازی که در کشور به عنوان سید انرژی مصرف می‌کنیم، نزدیک به ۷۲ درصد است و با بیش از ۴۵۰ هزار کیلومتر شبکه گاز شهری و روستایی اجرا شده در کشور، این گاز پشت ورودی شهر تحویل و سپس در داخل شهر توسط ایستگاه های داخل شهری فشار آن کاهش می‌یابد و به پشت رگولاتورهای مصرف کننده های محترم، می‌رسد.

پس اگر بخواهم یک جمع بندی کامل در این بخش داشته باشم، باید بگویم؛ میزان گازی که تولید می‌شود همین امروز که با هم صحبت می‌کنیم، نزدیک به ۸۰۰ میلیون مترمکعب است و تنها درصد بسیار کمی از آن، به دلیل قراردادهایی که داریم، آن هم با توجه به محدودیت هایی که وجود دارد، برای صادرات رفته و مابقی آن تحویل شبکه برای مصرف داخلی می‌شود. عمده مصرف کننده شبکه گاز امروز و در حال حاضر، نزدیک به ۵۱ درصد بخش خانگی، تجاری، حمل و نقل و صنایع جزء است. همان طور که در گزارش آقای رحمانی، مدیر دیسپچینگ شرکت ملی گاز نیز اشاره شد، در زمستان حتی در بیک مصرف، ما از این ۸۰۰ میلیون مترمکعب که تقریباً در زمستان نزدیک به ۸۵۰ میلیون مترمکعب می‌شود، بالغ بر ۷۰۰ میلیون مترمکعب آن را فقط بخش خانگی، تجاری، صنایع جزء و حمل و نقل مصرف می‌کنند و این نزدیک به ۸۰ تا ۸۵ درصد گاز تولیدی است!

یعنی بقیه گاز تولیدی به نیروگاه ها تحویل می‌شود؟

هم به نیروگاه ها و هم به بقیه مصرف کننده ها که شامل صنایع عمده هم می‌شود. در صنایع عمده، سیمان، پتروشیمی، فولاد و در صنایع دیگر، صنایع خردتر مثل مس و آلومینیوم قرار دارند و بخشی هم به مصرف پالایشگاه ها و تلمبه خانه ها می‌رسد. بخش اندکی از آن هم در برای مصارف عملیاتی، چه داخل تأسیسات و چه در مناطق دیگر، مصرف می‌شود.

آن ۵۱ درصد ابتدایی که گفتید، شامل صنایع هم می‌شود؟

۵۱ درصدی که قبلاً اشاره شد، صنایع جزء را هم شامل می‌شود. این صنایع جزء بخشی از مصرف کنندگان گاز هستند که در کنار بخش خانگی، تجاری و حمل و نقل قرار می‌گیرند. صنایع جزء عمدتاً صنایعی هستند که به امنیت غذایی متصل هستند.

حال در شرکت ملی گاز ایران بر اساس فشار، که اصطلاحاً فشارهای کمتر از حد معینی را شامل می‌شود، طبقه بندی می‌شوند. ولی به خاطر این که برای همه عزیزان قابل درک باشد، می‌توانم بگویم همین امروز، ۵۱ درصد از این گاز را تحویل مصرف کننده دادیم.

بخش زیادی از این میزان مصرف، تابع درجه حرارت است. در گزارش مربوطه نیز به این نکته اشاره شد که امسال بر اساس نظر هواشناسی، پدیده ای در ابتدای آبان ماه اتفاق افتاد و یه توده سرد اسکاندیناوی، ۱۱ استان شمالی کشور را همزمان با افزایش برودت هوا مواجه کرد و این افزایش برودت، باعث کاهش میانگین ۱۲ درجه ای دما شد.

حال شما خود قضاوت کنید! عمده مخازن و تولید گاز در جنوب کشور است و بیشترین مصرف در استان های شمالی؛ طبیعتاً این مساله در کنار برودت ناگهانی هوا و کاهش دما، افزایش مصرف را به دنبال داشته است. بر اساس آمار، از ۲۷ مهرماه تا نزدیک ۱۴ آبان ماه، حدود ۲۱۸ میلیون مترمکعب افزایش مصرف داشتیم! این یک اتفاق نادر بود. به اتفاق نادر دیگر آن بود که اگر خاطرتان باشد، پارسال یعنی سال ۱۴۰۲، درجه حرارت گرم تر بود و حتی بعضی از هموطنان به این نکته اشاره داشتند که شاید امسال اصلاً زمستانی نباشد!

یعنی سال گذشته تا بهمن ماه هوای معتدلی داشتیم و تنها اسفندماه هوای سرد و بالتبع، افزایش مصرف بیشتری را تجربه کردیم.

طبق آمار، امسال نسبت به ۵ سال گذشته، میزان مصرف در ابتدای آبان ماه، مشابه میزان مصرف در آذرماه بوده؛ یعنی ما یک ماه زودتر وارد فصل سرد شدیم و این باعث شد که سیستم های گرمایشی در برخی مناطق یک ماه زودتر روشن شود. بعد از این که سیستم سرمایش خاموش و سیستم گرمایش روشن می‌شود، بطور اتوماتیک، مصرف، حال به دلایل متعددی که شاید اگر فرصتی

شد، توضیح دهم، افزایش پیدا می کند؛ در این شرایط، مصرف کننده دیگر قادر نیست یا تمایلی به کاهش مصرف ندارد.

بسیار خوب، آقای دکتر! پیش بینی شما درخصوص بحث ناترازی مصرف انرژی که از موضوعات مهم هست، چیست، چه می توان کرد تا این اتفاق نیفتد و به یک تعادل مصرف برسد؟

ببینید، بحث ناترازی از یک جهت، کلمه درستی است. ولی چرا می گوئیم ناترازی؟ من عرض کردم، در بقیه دنیا سبب انرژی متنوع است، یعنی انرژی و تأمین آن تنها به یک منبع وابسته نیست. مثلاً کشور چین، که کشوری است که طبیعتاً میزان تولیدش با میزان مصرف آن مو نمی زند، بحث مهمش آن است که در سبب انرژی این کشور، ۶۰ درصد، دقت بفرمایید، نزدیک به ۶۰ درصد آن از زغال سنگ است و تنها درصد کمی از گاز بهره می برد!

حال آیا این زغال سنگ را همه جا استفاده می کند؟ خیر، همه جا استفاده نمی کند، این کشور بر اساس استراتژی توسعه صنعتی و طرح آمایش سرزمینی، از زغال سنگ و دیگر سوخت های فسیلی، تنها در نقاطی استفاده می شود که باعث افزایش آلودگی هوا نشود.

پس اگر بخواهیم بگوئیم این ناترازی چیست و چرا؟ باید گفت که علت اصلی آن، این است که همه مصرف کننده ها، چه مصرف کننده های خانگی، چه تجاری و چه صنایع جزء، چه مشترکین، چه مصرف کنندگان در فضای بسته، چه صنایع عمده که بعضاً برای خوراک یا برای سوخت صنعت استفاده می کنند، چه نیروگاه ها، همه این ها از گاز بیشترین بهره مندی را دارند. این میزان مصرف قاعدتاً وقتی تولید ثابت است، به ناترازی منجر می شود.

بنابراین علت ناترازی ما که پیش بینی می کنم در زمستان بین ۲۵۰ تا ۳۰۰ میلیون مترمکعب (دقیقاً بسته به میزان معدل یا دمای وزنی کشور دارد) باشد، به دلیل وابستگی بیش از حد مصرف کننده های مختلف به گاز است.

خب چه جایگزینی را پیشنهاد می دهید؟ آیا ما توانایی تأمین سوخت های جایگزین و انرژی های جایگزین را داریم؟

ببینید، سوال بسیار جالبی است! در این ارتباط، استراتژی ها و اسناد بالادستی خیلی خوبی وجود دارد. من اگر بخواهم زنجیره تأمین انرژی را در قالب فرآیندی که از ابتدای بالادست شروع می شود، توضیح دهم، بدین صورت است؛ اصطلاحاً ابتدا صنایع بالادستی هستند که در میادین نفت و گاز قرار دارند، بعد پالایشگاه های گاز، گاز خام اصطلاحاً فرآوری و به گاز طبیعی تبدیل می شود. گاز طبیعی وارد شبکه انتقال گاز کشور و سپس وارد شبکه توزیع می شود.

در این زنجیره، ما باید بررسی کنیم که چه مقدار از این میزان را می توانیم با صرفه جویی و بهینه سازی انجام دهیم.

ذخیره سازی هم یکی از این گزینه هاست؟

یکی از مباحثی که در برنامه هفتم الزام شده، افزایش میزان ذخیره سازی است. پس من اگر بخواهم به سوال اول شما پاسخ دهم که فرمودید در ارتباط با این موضوع چه موقع ما می توانیم این موارد را اصلاح کنیم، باید بگویم یک بخش عمده این کار در ارتباط با مباحث صرفه جویی و بهینه سازی است؛ ضمن آن که همه این ها جزو اسناد بالادستی هستند.

ببینید، مثلاً در بحث ساختمان، ما مقررات ملی ساختمان داریم که الزام قانونی است. مبحث ۱۹ این مقررات، یعنی اگر ما در ارتباط با مبحث ۱۹ فعالیت های درستی توسط دستگاه های مرتبط و توسط سازنده ها انجام دهیم، نزدیک به ۲۵ درصد از میزان مصرف خانگی ما، بر اساس آمار و ارقام و تحقیقاتی که انجام شده، کم می شود. چرا؟ چون در بحث مصرف خانگی، بیشترین میزان حجم گاز در بخش گرمایش خانه هاست. یک بخش دیگر هم برای آب و سیستم های آب گرم استفاده می شود و بخش بسیار کم آن مربوط به پخت و پز است.

راستی آقای دکتر آیا سازمان ها، ادارات، نهادها و ارگان ها هم جزو همین مصارف ۵۱ درصد خانگی در آمار شما دیده می شوند؟

بله، دقیقاً.

سال گذشته هم همین ماجرا را داشتیم! یعنی اگر آن الزام قانونی که شما فرمودید، بند ۱۹، اگر رعایت بشود، در کنار آن، ذخیره سازی هم که گزینه مناسبی است صورت گیرد، آیا ما می توانیم تولید و مصرف را به تعادل برسانیم؟ چون در واقع، شما به ابزاری، خواه تشویقی، خواه تنبیهی نیاز دارید که بتوانید مصرف را کنترل و مدیریت کنید. آیا به این سمت رفته ایم؟

بله، ببینید اقدامات در هر بخشی انجام شده ولی من می خواهم تأکید کنم که ما برای همه مجموعه های خانگی، تجاری، صنایع و اصطلاحاً صنایع غیرعمده و حمل و نقل، ظرفیت بهینه سازی خوبی در اسناد بالادستی داریم. فقط مهم آن است که این اتفاق بیفتد.

اکنون چندین سال است که میزان مصرف ادارات کنترل می شود و امسال زودتر هم شروع شده است. براساس دستورالعمل ها و بخشنامه دولت و اخیراً این هفته، خوشبختانه با تصویب جایگاه قانونی آن در شورای اقتصاد، مراکز اداری و دولتی ملزم به رعایت دمای آسایش هستند.

بر این اساس، چندی پیش، در ارتباط با بحث فرودگاه ها، نامه ای خدمت معاونت محترم وزارت راه و شهرسازی ارسال کردم. شما در ارتباط با بحث فرودگاه ها در قسمت هایی که اصطلاحاً به آن، بردینگ یا قسمت هایی که انتقال مسافر به بیرون هست می گویند، اگر دقت کنید، درهای بسیار بزرگی را می بینید که باز و بسته شدن آن باعث خروج حجم زیادی از گرما می شود یا بعضاً الگوی مصرف رعایت نمی شود.

این در حالی است که با یک سری اقدامات بسیار کوچک که به ترمینال ها گفتیم می توان این موارد را رعایت کرد؛ الان هم توسط گازهای استانی ما به تمام فرودگاه ها الزام شده که اگر درجه حرارت ۱۸ تا ۲۱ درجه را رعایت نکنند، تهدید به قطع گاز بر اساس برگه های اخطار می شوند.

امسال ما این کار را زودتر از سال های گذشته شروع کردیم. بعضاً از ۱۵ آذر شروع می کردیم، ولی امسال تا امروز که خدمت شما هستم، نزدیک به ۲۴۰۰ مورد بازدید را همکاران من انجام داده اند. نزدیک ۱۰۰ مورد اخطار صادر شده و بقیه موارد داخل الگوی مصرف بودند.

درباره مصارف خانگی چه اقداماتی درخصوص مصرف بهینه و مدیریت مصرف انجام داده ایم؟

در این خصوص، مکانیزمی تعریف شده در ارتباط با بحث پلکانی تعرفه ها؛ ما در بحث مصارف خانگی ۱۲ پله داریم. از این ۱۲ پله، دو پله آخر، اصطلاحاً مشترکین بدمصرف ما قرار دارند. سه پله اول مربوط به مشترکینی است که در الگوی مصرف بوده و صرفه جویی می کنند. سه پله بعدی متعلق به مشترکین با مصرف متوسط می شود و چهار پله بعدی به مشترکین پرمصرف تعلق می گیرد.

به نظر من، یکی از ابزارهایی که واقعاً در این سیستم جایش خالی است، آن است که در دو پله آخر، عدد تعرفه عدد نسبتاً خوبی برای افزایش مصرف است، اما بازدارنده نیست! یعنی نسبت به قیمتی که ما یک مترمکعب را می توانیم به نیروگاه، صنایع مولد یا پتروشیمی بدهیم که ارزش افزوده ایجاد کنند، باز هم این قیمت قابل تأمل است!

اما در ارتباط با پله های پایین که درصد زیادی را شامل می شوند، قیمت حامل های انرژی از سال ۹۵ تا الان افزایش پیدا کرده ولی خوب، با این افزایش که قاعدتاً باید برای شما هم قابل تأمل باشد، تازه سه پله اول به حدود ۱۰۰ تومان رسیده است.

آقای دکتر! به گزینه های دیگر قبض چیزی اضافه نشده است؟

خیر، هیچ چیزی اضافه نشده و شاید این، یکی از گله مندی های دوستان بنده باشد. چون ما یک شرکتی هستیم کاملاً خدماتی و حاکمیتی و واقعیت این است که اگر ما این قیمت ها را اصلاح نکنیم &ndash؛ نه اصلاح بر اساس برابری، بلکه اصلاح بر اساس عدالت؛ یکی از دغدغه های مهمی که وجود دارد این است که کسی که خانه اش ۱۰۰ متر است با میزان مصرف بسیار پایین، قبض گاز او باید حتی رایگان در نظر گرفته شود.

اما طرح تشویقی که امسال هم این موضوع وجود دارد، این است که اگر میزان مصرف مشترک زیر الگوی مصرف یا حتی صفر باشد، درخصوص این موضوع، ما اقدامات خوبی را انجام دادیم؛ یکی از این اقدامات این است که ما یک پویش کاهش ۱۰ درجه ای داریم که توسط مصرف کننده های عمده مثل پتروشیمی ها و فولاد اجرا شده، این ها تصمیم گرفتند خود، پای کار بیایند و بدون هیچ

مصرفی از منابع دولتی، حاضرند به هر میزان که موفق به صرفه جویی شدند، مابه التفاوت قیمت سطح پایین تر و بالاتر را پرداخت کنند.

حال این صرفه جویی براساس میزان فرهنگ سازی است که ما ۱۲ رده در این مبحث داریم. بحث های صدا و سیما، تولید محتوا و جریان رسانه ای نیز هست. واقعیت آن که اگر مردم متوجه شوند این گازی که با مشقت از بالادست تأمین می شود- من چرا عرض کردم واقعا همکاران من پرستار صنعت، پرستار پایداری و سلامت صنعت هستند؟ چون همین طور که یک پرستاری در بیمارستان زحمت می کشد، همکاران من هم در گوشه گوشه این کشور زحمت می کشند بدون این که دیده شوند.

این گاز با مشقت وارد شبکه می شود و پس از آن فرآوری، بخشی از آن می تواند برای کشور ارزش افزوده ایجاد کند و درآمد ارزی داشته باشد، فروش گازهای مایع و میعانات بخشی از این اتفاق هستند تا نهایتا این زنجیره تکمیل شود. حال یکی از بخش های مولد که ما به آن محدودیت می دهیم، همان پتروشیمی و فولاد است!

فولاد با توجه به این که در قیمت تمام شده تأثیرگذار، مولد و یک صنعت ایجادکننده ارزش افزوده است یا مهم تر از همه، بسیاری از تجهیزات پتروشیمی ها با برچسب انرژی بالا، حاضر هستند در طرح پویا کاهش ۱۰ درصدی شرکت کنند.

حتی بخاری های با راندمان بالا که اتفاقاتش از قبل رقم خورده ولی به دلایلی، در فرآیند و پیچ و خم اداری گیر کرده بود، نیز در این بخش می تواند کمک مؤثری باشد؛ این که بتوانیم این بخاری های با راندمان بالا را با بخاری های با راندمان پایین، جایگزین کنیم، موردی که پیش تر، شورای اقتصاد آن را تصویب کرده بود.

پس جمع بندی این قسمت، چنین می شود؛ بحث صرفه جویی و بهینه سازی هم در ارتباط با مصرف کننده، هم در ارتباط با خود شرکت ملی گاز و فرآیندهای آن هم در ارتباط با بالادست مطرح می شود؛ ولی عمده مباحث ما این است که در حال حاضر به دلایل متعددی هنوز این حس دریافت نشده که این گازی که می توانیم از آن به عنوان فرصت جایگزین یا هزینه- فرصت استفاده کنیم، بخش خانگی است.

من یک مثال بزنم؛ سال ۱۳۴۴ شرکت ملی گاز ایران تأسیس شد. سال ۱۳۸۷ اولین چاه نفت و بعد نفت همراه گاز کشف شد، از این گاز در مسجدها برای مولدهای برق و مصارف خانگی استفاده کردند، اما فلسفه وجودی خط اول سراسری و پالایشگاه بیدبلند که سال ۱۳۴۸ تأسیس شد، صرفاً صادرات بود.

بعد از انقلاب، یکی از مباحثی که مورد توجه قرار گرفت، توجه به این نکته بود که این ظرفیت خدادادی، به خصوص در مخزن مشترکی که یک سوم از این مخزن در آب های سرزمینی ما و دو سوم آن از آن کشور قطر است، بتوانیم از این فرصت استفاده کنیم.

خوشبختانه یک اتفاق بسیار میمونی افتاد و افزایش تأسیسات پالایشگاهی ایجاد شد، اما همزمان با این موضوع، حتماً حتماً این گاز باید با یک استراتژی مناسبی به بخش مولد داده می شد. حالا بخش مولد کجا هستند؟ طبیعتاً یکی از بخش های مولد، فولادها هستند؛ خوب فولادها اگر در ابتدای شبکه در جنوب باشند، هم از لحاظ آزمایش سرزمینی و جانمایی این فولادها، جای مناسبی است، هم منابع آبی کنار دست شان است و هم منابعی که در انتهای زنجیره بتوانند صادرات کنند و مهم تر از همه آن که، در ابتدای زنجیره راحت می توانستند میزان گاز بیشتری دریافت کنند و فرصتی هم بود که بتوانند از فرصت های سرمایه گذاری خارجی یا حتی از تأمین میزان سوخت خود از کشورهای همسایه استفاده کنند.

پس، جمع بندی کنم؛ این قسمت را من مطمئنم اگر باز هم همتی شود و حتی افزایش تولید اتفاق بیفتد و این میزان مصرف با این میزان هدررفت اتفاق بیفتد، مشکلاتی خواهیم داشت و hellip>

اتفاق پرسش بعدی من در رابطه با همین میزان هدررفت گاز است، وقتی به بحث نیروگاهی می رسم، آیا اگر راندمان مصرف در نیروگاه ها به تعادل برسد، دیگر نیازی به مراجعه به مازوت نیست؟ با توجه به این که معاون رئیس جمهور هم اشاره کردند که استفاده از مازوت در شهرهای کرج، اصفهان و اراک ممنوع شده، باید چه اقداماتی انجام دهیم تا هم جلوی این هدررفت را بگیریم و هم راندمان مصرف در نیروگاه ها را اصلاح کنیم؟

ببینید، من در قسمتی از صحبتیم این را عرض کردم؛ ما خوشبختانه اسناد و قوانین خوبی داریم. مهم این است که اراده کنیم و بر اساس فرمایش مقام معظم رهبری، واقعاً یک مشارکت بالای مردمی را به کار بگیریم. با استفاده از ظرفیت اسناد بالادستی، می توانیم پیش برویم.

یکی از این اسناد، قانون هوای پاک است. در قانون هوای پاک، ۲۰ دستگاه کشور نسبت به این موضوع مسئول هستند و یکی از این دستگاه ها هم وزارت نفت است. همچنین، در برنامه هفتم پیشرفت، شما ملاحظه می فرمایید که تکالیف متعددی برای دستگاه های مختلف تعیین شده است؛ برای وزارت نفت و وزارت نیرو.

حال می خواهم به سؤال شما برسم که سؤال خیلی دقیقی هم هست. بخش زیادی از این میزان مصرف انرژی برق را می توان از طریق تجدیدپذیرها تأمین کرد. البته من دیدم که این جزو دغدغه های دکتر علی آبادی (وزیر نیرو) هم بود و یکی از مهم ترین برنامه های اولویت دارشان همین است.

یک بخش دیگر هم این است که اگر راندمان های پایین نیروگاه ها را در نظر بگیریم، حالا عددشان هم عدد قابل توجهی است. این ها بر اساس مصوبه شورای عالی انرژی در سال ۱۳۹۹ تعیین شده اند. این خیلی جالب است که اگر می خواهیم برای میزان مصرف، به یک افق مشخص برسیم مثلاً سیما باید سالانه دو درصد و پتروشیمی سالانه یک درصد افزایش بهره وری انرژی داشته باشد. ببینید، اگر همین درصدهای کوچک سال به سال به صورت تجمعی اتفاق بیافتد، دیگر وقتی مصرف کننده خانگی مصرف اصلی اش را (در چارچوب الگوی مصرف) انجام می دهد، این مهم ما را بدان جا نمی رساند که مجبور به اعمال محدودیت برای صنایع شویم.

دقت فرمایید؛ در ارتباط با ویلاها یا جاهایی که به هر صورت در نقاط ییلاقی هستند و دائماً نفر داخل آن ها نیست، به دلیل این که قیمت تأمین گاز در این جا پایین است، بعضاً انگیزه ای برای تغییر رفتار در مصرف کننده پیش نمی آید. مثلاً فردی ممکن است بگوید «من خانه ام را گرم نگه می دارم» حتی اگر ابتدای هفته تا انتهای هفته کسی در آنجا نباشد!

همچنین در ارتباط با خرید تجهیزات، وقتی قیمت انرژی شما چه برق و چه گاز هر دوی این ها ارزان باشد، توجهی به خرید آن تجهیزات بر اساس برچسب انرژی نمی کنید. یا در ارتباط با فرآیندهایی که در دستگاه ها و تجهیزات خریداری شده توسط صنایع وجود دارد، یکی از مهم ترین مباحثی که باید در ارتباط با مطالعات اولیه یا پیش بینی ها مورد توجه قرار گیرد، موضوع بهینه بودن میزان مصرف انرژی آن است. وقتی سهم قیمت تمام شده انرژی کم باشد، طبیعتاً صنعت برای افزایش سوددهی که البته محدودیت هایی هم دارند، سهم میزان مصرف بهینه انرژی در یک تجهیز یا تأسیسات را کم می بیند.

با این حال، خوشبختانه وزارت نفت از این موضوع به عنوان یک فرصت هم استفاده کرده و با ایجاد بازار بهینه سازی مصرف انرژی و محیط زیست، گواهی های صرفه جویی را ارائه داده است. این عدد یک عدد خوب است که اصطلاحاً در بورس انرژی عرضه می شود. این گواهی در بورس برای هر مترمکعب گاز ۱۱۵۰۰ تومان قیمت خورده است. حال بعضی از صنایع، از جمله فولاد حاضرند بیایند گواهی را بخرند.

این آمادگی در شرکت ملی گاز ایران وجود دارد و مکانیزم آن نیز با منابعی که معاونت برنامه ریزی وزارت نفت تأمین کرده، فراهم شده است. شخص مهندس پاک نژاد هم بر روی این مباحث تأکید دارند و حتماً قابل ارائه است. فقط استفاده فولادی ها یک اشکالی دارد، آن هم این که در مراکز کشور مستقر هستند، اگر صنایع عمده مثل فولاد در ابتدای خطوط انتقال مثل جنوب کشور احداث شده بودند، خیلی مناسب تر بود. ولی به هر صورت در بخشی که شرکت ملی گاز ایران در قالب گواهی تعهد کرده، انجام می گردد.

یا یکی از تصمیمات خوب که در ارتباط با برنامه هفتم توسعه و بهینه سازی مطرح شده، این است که موضوع بهینه سازی و مصرف را در قالب یک ستاد، کمیته، کارگروه یا سازمان، ساماندهی کنند. این اتفاق باعث می شود که یکپارچگی در موضوع انرژی ایجاد شود.

الآن شما به سمت ایجاد این سازمان، مثل ایجاد سازمان بهینه سازی و مدیریت راهبردی انرژی حرکت کرده اید؟ یا این هم موضوعی چنددستگاهی است؟

بله، دقیقاً مثل همان بحث هوای پاک که عرض کردم، بین بخشی است. یا بحث گاز، ببینید ما میزان گازی که با مشقت تولید می کنیم و امسال افزایش هم داشته ایم، در همین دو ماه و نیم و سه

ماهی که به هر صورت در دولت جدید بود، تأکید شخص آقای دکتر پزشکیان بر اقداماتی بود که ما بتوانیم میزان ناترازی را کم کنیم. تأکید آقای مهندس پاک نژاد نیز همین بود و این افزایش اتفاق افتاده است. این افزایش با آمار و ارقام قابل احصاء است.

من فقط می‌خواهم بگویم الان چیزی که ما باید امسال از آن عبور کنیم، با همین اقدامات کوتاه مدت است. ولی برنامه هفتم را در قالب کاملاً عملیاتی داریم. ما در وزارت نفت و شرکت ملی گاز دغدغه مان این بوده که این‌ها را به برنامه عملیاتی تبدیل و ان شاءالله تک تک شان را اقدام کنیم. بخش زیادی از این اقدامات هم انجام شده است؛ مثلاً تدوین اطلس بهینه سازی که از قبل اقداماتی بود و الان دارد تکمیل می‌شود یا بحث راندمان بالاها که آن نیز پیش‌تر مطرح شده است.

ما اخیراً به دنبال این هستیم که بتوانیم مجوزی از شورای اقتصاد بگیریم تا بتوانیم از ظرفیت این مجوز استفاده کنیم و بخش زیادی از شهرهای بزرگ که مثلاً برای سیستم گرمایش از پکیج استفاده می‌کنند یا سیستم‌های گرمایش راندمان پایینی دارند را با راندمان بالا تعویض کنیم. همچنین یکی از مباحث دیگر اقدامات ما، بحث فرهنگ سازی است. ما الان بحث همیار گاز را راه انداختیم که یک تجربه خوب در استان خراسان رضوی بود و حالا ما این را افتتاح کرده و به کل کشور تعمیم داده ایم.

در بحث همیار گاز، وزارت آموزش و پرورش در قالب کاملاً فرهنگی و بسترسازی، با هدف درگیر کردن دانش‌آموزان پایه پنجم و ششم و معلمان با موضوع مصرف بهینه گاز با ما همکاری می‌کند و یک طرح بسیار موفق را پیاده کرده ایم. همچنین بحث هوادار انرژی هم وجود دارد. یعنی بخش‌هایی است که به جای این که ما بیاییم فقط مشوق دهیم، علاوه بر مشوق‌های مربوط به تعرفه، پاداش‌هایی را نیز به مصرف‌کننده‌هایی که نسبتاً خوب هستند یا براساس این موضوع، کاهش مصرف سوخت گاز را رقم می‌زنند، به آن‌ها تجهیزات راندمان بالا مثلاً بخاری بدهیم. این اقدامات از هزینه‌های دولت مصرف نمی‌شود و خود بخش خصوصی پای کار آمده است. من به نظرم می‌آید دوستانی که در ارتباط با صنایع مولد کشور هستند، اگر به شرکت ملی گاز یا به بخش‌های مرتبط ما مراجعه کنند، با اقدامات خوبی که انجام داده ایم و فرصت‌های خوبی که فراهم شده، ان شاءالله بتوانند پایداری گاز در زمان ناترازی شبکه را شاهد باشند.

من دو سه سوال مرتبط و نزدیک به هم می‌پرسم تا بتوانیم زمان را بهتر مدیریت کنیم. بحث اوضاع و احوال بین المللی ما در صنعت گاز چطور است؟ ما باید چه کنیم که ایران ما به قطب گازی تبدیل شود؟ از طرف دیگر، چگونه می‌توانیم از سواپ‌هایی که با دیگر کشورها می‌توانیم داشته باشیم، به نفع کشور و ارزآور بودن استفاده کنیم؟ همچنین، راجع به ماجرای قرارداد انتقال گاز از روسیه هم لطفاً توضیح بفرمایید. در نهایت، در کنار همه این‌ها، بحث الزامی که برای توسعه میادین مشترک گازی ایران داریم، در این خصوص چه اقداماتی انجام داده ایم تا بتوانیم حداقل سهمی که متعلق به کشور خودمان است را به خوبی بهره‌برداری کنیم؟

سوال بسیار کلیدی و استراتژیکی مطرح کردید. خوشبختانه قانون‌گذار هم در برنامه هفتم پیشرفت یکی از تکالیفی که مقرر و ما را ملزم به انجام آن کرده، آن است که بتوانیم به عنوان هاب انرژی منطقه باشیم. اولین مؤلفه برای تبدیل شدن به هاب انرژی منطقه این است که رویکردمان نسبت به صادرات و واردات گاز را تغییر دهیم.

ببینید، این درست است که ما مخازن خام گازی زیادی داریم، ولی بزرگترین اشتباه این است که این گاز که می‌تواند ابزاری برای ایجاد امنیت، دیپلماسی، تجارت و ارتباط متقابل و تقویت ارتباطات با کشورهای همسایه که مورد تأکید جدی مقام معظم رهبری است، باشد را، صرفاً در مصارف بدون توجه، خام سوزی کنیم، پس قانون‌گذار این نکته را لحاظ کرده است.

یکی از مباحثی که در دولت جدید به جد پیگیری شده، قبلاً هم در دولت شهید رئیسی یک تفاهم‌نامه‌هایی اتفاق افتاده بود، در ارتباط با بحث روسیه است که به هر صورت این تفاهم‌نامه یک پتانسیل داشت و یک شروع خوبی بود، ولی با جدیت بیشتر و تأییدی که وزیر محترم نفت و ریاست محترم جمهوری در این دولت داشتند، این موضوع با جدیت بیشتری با طرف روسی بررسی شد و اقداماتی در ارتباط با مذاکرات انجام شده است. ولی این که آیا به نتیجه برسد یا نه، به عوامل دیگری بستگی دارد. من در همین حد که بتوانم توضیح می‌دهم، چون این موضوع در حوزه مسئولیت بنده نیست، ما فقط به عنوان مذاکره‌کننده تخصصی جلسات حرفه‌ای داشتیم و من فکر می‌کنم پتانسیل بسیار خوبی داریم.

ولی توجه کنید اگر ما بیاییم این گاز را وارد کنیم و مجدد خام بسوزانیم، دقیقاً هم منابع کشور را هدر می‌دهیم و هم آلودگی ایجاد می‌کنیم، هم افزایش درجه حرارت هوا ایجاد می‌کنیم و هم به محیط زیست آسیب می‌زنیم. حتماً باید این منابع وارد کشور شوند و سازوکاری برای بخش خصوصی در داخل کشور باشد که از آن استفاده کند. می‌خواهم بگویم حتماً توسعه دیپلماسی انرژی جزء نگاه ما است و این نه تنها در مورد روسیه بلکه دیگر کشورها هم مثل ترکمنستان را شامل می‌شود. ما قراردادی داریم با ترکیه که آن هم جزو قراردادهای مهم ما است و بقیه کشورها که در حال مذاکرات هستیم.

آقای دکتر! وضعیت صادرات ما چگونه است؟ چون در زمستان بعضاً شاهد محدودیت و قطعی صادرات هستیم؛

ببینید عرض کردم، ما یک مقدار مشخصی گاز به شبکه تزریق می‌کنیم؛ هر چقدر این گاز در بخش خانگی- تجاری، صنایع غیرعمده و حمل و نقل مصرف بشود، ما به ناچار، میزان مربوط به بقیه قسمت‌ها را محدود می‌کنیم.

یعنی صادرات هم ممکن است جزء محدود شوندگان باشد؟

حتماً، طبیعتاً وقتی هوا سرد می‌شود چاره‌ای ZWJ؛ جز این نیست! نه الان، بلکه در سال‌های گذشته هم همینطور بوده است. این مساله بستگی دارد که مردم و ما چقدر در این زمینه دغدغه داشته و بخواهیم نگاه و رویکردمان را نسبت به موضوع صادرات عوض کنیم.

این چیزی که عرض کردم نیاز به تغییر رویکرد و فرهنگ سازی دارد تا مصرف‌کننده متوجه بشود که این گازی که در حال سوختن است فقط مال ما نیست. این گاز یکی از بهترین نعمت‌های خدادادی است که به ما مهبه شده و آیندگان هم باید از آن استفاده کنند، همان‌طور که بقیه کشورها برنامه دارند؛ شدت مصرف انرژی در کشور ما بیش از ۳.۳ میانگین دنیاست.

آقای دکتر، در این بحث فرهنگ سازی، من یک جمله کوتاه دارم: چه در مصرف خانگی و چه در ادارات و سازمان‌ها، اگر بتوانیم این را جا بیندازیم که خودمان را دخیل بدانیم، واقعاً کار بزرگی انجام داده ایم. چون مردم معمولاً احساس نمی‌کنند که اگر مثلاً شعله را کم کنند، ممکن است به صادرات کمک کند یا این که فلان روستای دورافتاده مرزنشین ما ممکن است از این نعمت گاز محروم شود.

خیلی دقیق گفتید، خیلی درست است! یکی از وظایف ما این است که صادقانه و منصفانه با اطلاعات درست به مردم بگوییم: «مردم بزرگوار، اگر یک درجه سانتی‌گراد هوا سردتر می‌شود، بر اساس آمار و ارقام، این به این معنا نیست که من از خودم بخواهم بگویم، ۲۵ میلیون مترمکعب افزایش مصرف گاز داریم.»

خوب، این ۲۵ میلیون مترمکعب افزایش برابر است با تولید یک فاز عسلویه &hellip؛ حالا همین را دقت کنید. اگر یک درجه سانتی‌گراد شما در خانه کاهش مصرف دهید، یعنی از لحاظ سلامتی هم این موضوع تأیید شده است، همان یک درجه، باعث کاهش ۶ درصدی مصرف گاز در آن خانه می‌شود.

ببینید، مردم این را حس می‌کنند، باید متوجه شوند که وقتی ما این مقدار را کم می‌کنیم، باید با عدد و رقم‌ها با آن‌ها صادقانه صحبت کنیم. یک بخش دیگر هم واقعاً ساختاری است. من که عرض کردم، مبحث بخاری‌ها در مبحث ۲۲ و مبحث ۱۹ ساختمان یکی از فرصت‌هایی است که ایجاد شده. در قانون هدفمندی سال ۱۳۸۹ قرار بوده که در طول برنامه مشخص شده، بعد از ۵ سال به ۷۵ درصد قیمت واقعی برسیم. خوب، وقتی که پلکانی باشد، این باعث می‌شود که آن میزان بازگردانی پولی که از این هدفمندی احصاء می‌شود، به دهک‌های پایین تزریق شود، ولی اتفاق نیفتاده است. چرا نیفتاده؟ چون آن موقع بر اساس چیزی که سازمان برنامه گفته که حتماً میزان حالا آمار و ارقامش قابل تأمل بوده که توانسته اند روی آن قانون سوار کنند، گفته اند ۵ درصد پول خانوار برای مصرف گاز طبیعی است. الان کمتر از یک درصد و بسیار خطرناک است!

پس حتماً فرهنگ سازی در این زمینه لازم است. اثربخشی فرهنگ سازی‌های ما بسیار زیاد است. در برنامه فرهنگ سازی ۱۲ سرفصل تعریف شده است. از تولید محتوا گرفته تا استفاده از فضای مجازی، رسانه ملی که همیشه محبت داشتند، ولی واقعیت این است که ما بر اساس نگاه خوبی که آقای دکتر پزشکیان و دیگران، از جمله دکتر عارف و مهندس پاک نژاد، به ما داشتند، باید صادقانه و بی‌طرفانه با مردم صحبت کنیم و انصافاً هم که همیشه پیگیر موضوعات بوده‌اند. ما همیشه این احساس را داشته‌ایم که با ایجاد امید در مردم، با آن‌ها صحبت کنیم و این، تأکید خود آقای دکتر

هم بوده است.

مطمئن باشید که ما فرصت هایی داریم، ولی باید از این فرصت ها استفاده کنیم. استفاده اش هم این است که همه کنار هم باشیم. بر اساس شعار سال؛ «کنار هم باشیم»، مشارکت داشته باشیم؛ چراکه هر جا که مردم وارد شدند و کنار ما بودند، مطمئن باشید که ما نتایج اثربخش و بسیار خوبی خواهیم گرفت.

بسیار کوتاه، آقای دکتر، لطفاً به بحث میادین مشترک هم بپردازید و بفرمایید چه برنامه ای برای این میادین داریم؟

عرض کردم که این مهم جزو حوزه اختیارات شرکت ملی نفت ایران است و …

بله، فرمودید چون تولید اولیه با آن هاست، ولی با توجه به این که ما از حضور جنابعالی بهره مند هستیم، برنامه ای در دستور کار داریم که … به هرحال، این حق مردم هست ….

بله، حتماً برنامه ای هست؛ این برنامه در برنامه هفتم پیشرفت دیده شده و میزان تعهدی که به هر صورت در برنامه ایجاد کرده ، یکی از بال های اساسی افزایش تولید است. اگر بخواهیم رشد اقتصادی داشته باشیم که تقریباً ۴.۷ آن بر اساس غیر از بهره وری است، طبیعتاً باید در میادین بنابراین باید در میادین با افزایش حجم سرمایه گذاری، میزان تولید خام را بالا ببریم. این دو بال باید با هم باشند؛ یعنی هم صرفه جویی و بهینه سازی در کل زنجیره و هم افزایش تولید.

آقای دکتر، عذر می خواهم، این موضوع مغفول ماند. به عنوان سوال آخر، یک بار دیگر طرح می کنم چون شما به این دو بال اشاره کردید. خیلی کوتاه، در حد ۲۰ تا ۳۰ ثانیه بفرمایید آیا برای بحث

ذخیره سازی برنامه ای دارید؟

ذخیره سازی جزء برنامه های ما است. در موضوع ذخیره سازی در حال حاضر ما با توجه به این که هم در تابستان و هم در زمستان کمبود داریم، اگر مخزنی هم داشته باشیم، پر کردن آن بسیار سخت خواهد بود. چون می دانید ۸ ماه از سال را ما پر می کنیم و ۴ ماه دیگر را استفاده می کنیم، ولی در برنامه هست. ضمن این که نخستین جلسه ذخیره سازی با جدیت توسط وزیر محترم نفت برگزار شد و امیدواریم که ان شاءالله نتایج خوبی از آن، حاصل شود.

ان شاءالله، خیلی متشکرم از جنابعالی، آقای دکتر توکلی، شب بر شما بینندگان عزیز خوش و خدا نگهدار.